

DEER FARMING AS PROFITABLE AGRIBUSINES: THE HIDDEN POTENTIAL IN SERBIA

FARME JELENA KAO PROFITABILAN AGROBIZNIS: SKRIVENI POTENCIJAL U SRBIJI

**Miroslav Urošević^{a*}, Sara Čer^a, Dejan Beuković^a, Jovan Mirčeta^b,
Beata Abramowicz^c, Miroslava Polovinski Horvatić^a**

^a University of Novi Sad, Faculty of Agriculture, Dep. of Animal Science Novi Sad, Serbia

^b PE Vojvodinasume, Preradovićeve 2, Petrovaradin-Novı Sad, Serbia

^c University of Life Sciences in Lublin, Department and Clinic of Animal Internal Diseases, Lublin, Poland

*Contact person e-mail: miroslav.urosevic@stocarstvo.edu.rs

M.U. <https://orcid.org/0000-0002-8173-5986>, S.Č. <https://orcid.org/0009-0003-0406-8782>, D.B. <https://orcid.org/0000-0003-1431-0475>,
J.M. <https://orcid.org/0000-0001-6667-3417>, B.A. <https://orcid.org/0000-0003-4801-3073>, M.P.H. <https://orcid.org/0000-0002-0273-197X>

ABSTRACT

The farming of deer (*Cervidae* family) has increased globally during the last decades, both in the number of farming operations and the economic output. The increasing interest of consumers in the so-called “free-range products” is reflected in the worldwide development of wild animal farming. Deer are farmed on multiple continents for multiple markets including products such as venison, velvet, urine and antlers. New Zealand is by far the largest exporter of deer meat (venison) and products in the world. Venison equates to 91 percent of the total volume of their deer products exported, however is just over 58 percent of the value. In the United States of America (USA) deer farming as alternative agricultural pursuit is a promising way to preserve the traditional rural way of life while taking advantage of a booming industry. In Europe, production and consumption data for farmed deer are scarce. An exception could be the report of EFSA (European Food Safety Authority) 10 years ago. It stated that approximately 280.000 deer, predominantly Red deer (*Cervus elaphus*) and Fallow deer (*Dama dama*) are farmed in Europe, but less than half of these are slaughtered annually. In Serbia and throughout Europe, venison from deer has increased in popularity and market value owing to its high nutritional value, excellent eating attributes, environmental sustainability, and deep cultural roots. Concomitantly, cattle production has become less profitable and production has decreased over the last two decades leading to protests and economic stagnation in rural Serbia. The low labour regime for deer farming (1 hour work/ per day) means that it can easily complement other livestock and arable enterprises. Dairy cattle farms, with existing buildings, are ideally suited for conversion to deer. In the future, deer farming will increase in Central-, Southeast Europe; smaller farms tend to fallow deer – bigger farms to red deer. Venison is an emerging agro-industry throughout Europe and deer farming has the potential to bolster declining agricultural markets in Serbia. Currently in Serbia all venison is derived from hunted animals, farming does not yet occur. The challenge in Serbia is therefore to harmonize production, regulation and markets with the European Union while making the Serbian venison market equitable, sustainable and profitable. Regulations must be harmonized with European Union, educational programming for deer farmers need to be developed, and venison markets need to be created. As an example, in the Animal welfare law in Serbia it is not present any definition of deer or wild game farm. Consequently, there are no guidelines about the conditions of accommodation, housing, feeding, management and handling. Also, in the Regulation about animal transport there is a lack of rules about the transport of wildlife (or game animals) as well as on the provision of relevant certificate of competence for drivers or handlers. National legislation about meat production in Serbia should consistently define “small quantities”, “local sales” and “direct supply to the final consumer” for the purposes of supply of in-fur carcasses.

Key words: Wildlife farming, Europe, venison, regulation, sustainability.

SAŽETAK

Uzgoj jelena (fam. *Cervidae*) se globalno povećao tokom poslednjih decenija, kako po broju aktivnih farmi, tako i u ekonomskom smislu. Sve veće interesovanje potrošača za takozvane „proizvode iz slobodnog uzgoja u prirodi“ dovelo je do razvoja u gajenju divljih životinja u svetu. Jeleni se uzgajaju na više kontinenata za brojna tržišta, uključujući proizvode kao što su meso, bast, urin i rogovlje. Novi Zeland je ubedljivo najveći izvoznik na svetu mesa i drugih proizvoda od jelena. Tamo, meso divljači predstavlja 91% ukupne količine izvezenih proizvoda od jelena, ali je zato samo 58% u smislu ekonomske vrednosti navedenog izvoza. U Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) uzgoj jelena egzistira kao alternativna poljoprivredna delatnost ali je istovremeno put da se očuva tradicionalni ruralni način života uz korišćenje prednosti industrije koja se ubrzano razvija. Nasuprot tome, podaci o proizvodnji i potrošnji uzgajanih jelena u Evropi su oskudni. Izuzetak bi mogao biti izveštaj EFSA (Evropske agencije za bezbednost hrane) od pre 10 godina. U njemu se navodi da se u Evropi uzgaja oko 280.000 jelena, uglavnom Evropskog jelena (*Cervus elaphus*) i jelena lopatara (*Dama dama*), ali manje od polovine ovog broja godišnje ide na klanje. U Srbiji i širom Evrope meso od jelena postaje sve popularnije uz rast tržišne vrednosti zahvaljujući svojoj visokoj nutritivnoj vrednosti, odličnim gastronomskim svojstvima, ekološkoj održivosti i dugoj tradiciji. Istovremeno, govedarska proizvodnja u Srbiji je sve manje isplativa, a njen obim je opao u poslednje dve decenije što je dovelo do protesta farmera i ekonomske stagnacije u ruralnim područjima. Mala potreba za radnom snagom u gajenju jelena (1 sat rada/dnevno) znači da lako može postati dopunska delatnost na stočarskim i ratarskim farmama. Farme mlečnih krava, sa postojećim zgradama, mogu biti idealno rešenje da se pretvore u farme jelena. U budućnosti se očekuje povećanje uzgoja jelena u Centralnoj i Jugoistočnoj Evropi: farme za gajenje ovaca i koza imaju tendenciju za držanje jelena lopatare, a govedarske farme za Evropskog jelena. Širom Evrope farme divljači su grana agroindustrije u nastajanju i uzgoj jelena ima potencijal da oporavi tržište poljoprivrednih proizvoda u Srbiji. Trenutno se u Srbiji svo meso divljači dobija iz lova, a uzgoj još nije prisutan. Zato predstoje brojni izazovi u Srbiji vezano za usklađivanje proizvodnje, regulative i standarda sa Evropskom unijom, u cilju uređenja srpskog tržišta mesa divljači u održivo i profitabilno. Mora se uskladiti zakonska regulativa sa Evropskom unijom, da se razviju edukativni programi za uzgajivače jelena i uspostavi tržište mesa divljači. Na primer, u Zakonu o dobrobiti životinja u Srbiji ne postoji definicija jelena ili farme divljači. Shodno tome, ne postoje odredbe o uslovima smeštaja, nege, ishrane, menadžmenta i rada sa životinjama. Takođe, u Pravilniku o prevozu životinja nedostaju odrednice o prevozu divljači (divljih životinja) kao i o sticanju odgovarajućeg sertifikata o osposobljenosti za vozače ili radnike koji rade sa divljim životinjama. Nacionalno zakonodavstvo o proizvodnji mesa u Srbiji treba detaljno da definiše „male količine“ proizvoda mesa divljači, „lokalni promet“ i „direktno snabdevanje krajnjeg potrošača“ za potrebe snabdevanja mesom od gajenja divljači.

Key words: Farme divljih životinja, Evropa, meso divljači, propisi, održivost.

Acknowledgments: Sredstva za realizaciju rezultata ovog istraživanja obezbeđena su od strane Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Srbije na osnovu ugovora o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada u 2024 (Ugovor br. 451-03-65/2024-03/ 200117).